

LA BELLESA I LA PERENNITAT DEL LLIBRE

Josep Pla, en el capítol dedicat a Florència del seu llibre *Cartes d'Itàlia*, deixà escrit: «Hauríem fet tres hores de camí per llegir, en bona tipografia, un vers de Dant». Aquesta tan breu però tan significativa asseveració ve a demostrar el valor del llibre en la doble vesant del seu contingut i de la seva presentació. Certament que el més important de tot text escrit sigui el tema que s'hi tracta i la manera de tractar-lo. Però cal no deixar de donar importància a la presentació externa. La mateixa obra literària llegida en una edició de butxaca, sobre paper de poca qualitat, amb pocs marges i uns caràcters poc acurats no dona pas la mateixa satisfacció que si se'n presenta en una edició, no diré que hagi de ser luxosa, però sí primmirada. En paper de bona qualitat, marges generosos, composició esmerada, i tipografia elegant i nítida. És natural que un home de la sensibilitat de Josep Pla es delís per un text de Dant; però també resulta comprensible que aquell mateix text el desitgés presentat en les millors condicions externes possibles.

Aquesta exigència, que és molt comprensible i digna de ser defensada, no ens ha de fer caure a fer passar per davant de la temàtica d'un llibre la seva presentació luxosa. Cada cosa en el seu lloc i la deguda proporcionalitat entre els dos aspectes de la qüestió.

No poques vegades s'ha caigut en la lleugeresa de valorar un llibre mirant només la seva presentació externa. S'han explicat moltes anècdotes referents a com alguns compradors de llibres, més destacats per la seva fortuna material que per la seva intel·ligència, han format llur biblioteca particular. Sense mirar massa el contingut s'han decidit per l'enquadrernació. Això no vol pas dir que hàgim de negar l'art de l'enquadrernació. Realment hi ha enquadrernacions de llibres que tenen un valor artístic considerable. A Girona hem tingut professionals d'aquesta especialitat l'obra dels quals ha estat molt positivament valorada pels més exigents i reconeguts especialistes en la matèria. Els qui tinguérem ocasió de freqüentar el taller dels Palahí del carrer de la Força podem constatar amb quina dedicació, perícia i art treballaven aquells, que, més que artesans, podem qualificar com veritables artistes. Però la més artística enquadrernació perdria la millor part del seu valor si el llibre relligat no tingués la qualitat desitjada. Seria com una luxosa i magnífica capsa de bombons que en el seu interior oferís una xocolata estantissa.

S'han donat casos de senyors que no han regatejat despeses per formar una luxosa i ben presentada biblioteca. Han cobert les parets d'una àmplia estança del seu opulent domicili amb llibreries elegantment obrades amb fustes nobles. I per omplir aquell mobiliari han comprat tots els llibres que ha estat necessari, sense mirar la temàtica, sinó només la seva presentació exterior. Col·locant-los d'acord amb el seu format o amb el color de la coberta. I han efectuat la compra d'acord amb els metres de prestatgeries que calia cobrir. També hem pogut contemplar el cas d'una llibreria que no és tal, sinó que es tracta d'un pany de paret pintat primorosament simulant un moble ben dotat d'uns llibres inexistents. Per altra part, quan amb la potencia econòmica del bibliòfil hi coincideix un coneixement del llibre en el seu contingut i la seva presentació externa, aleshores es quan s'aconsegueix la formació d'una biblioteca de gran qualitat. Biblioteca que ha fet les delícies del seu possessor i l'admiració de tots el qui hem tingut ocasió de conèixer-la. Aquest és el cas de la biblioteca del Palau de Peralada, que va formar l'insigne patrici Don Miquel Mateu i Pla, i que mantenen viva i eficient els seus successors i els professionals al seu servei. Fa uns anys el magistrat Carles Obiols i Taberner, que havia presidit l'Audiència de Girona i la territorial de Barcelona, al final de la seva vida, va fer donació de la seva biblioteca particular a la Pública de Girona. Mentre s'anaven buidant les seves llibreries, amb emoció i una certa nostàlgia, em va dir: «Tots aquests llibres, a més de col·leccionar-los i conservar-los amorosament, puc afirmar que els he llegit». Una mostra del nivell cultural del que fou un il·lustre jurista.

A Girona es conserven alguns llibres d'un gran valor, tant pel seu contingut com per la perfecció amb que foren escrits i il·lustrats, com també per la seva secular antiguitat. Els més destacats són el Beatus de la Catedral, datat l'any 975. Les diverses còpies que es feren en el seu temps dels comentaris de Beat de Liébana, a

l'Apocalipsi de Sant Joan, demostren com es valorava el text. La delicada lletra del copista i les pintures que il·lustren el text fan d'aquest exemplar una joia bibliogràfica de gran valor. Les tres edicions facsímil que s'han realitzat modernament acrediten que el pas del temps no ha fet disminuir el seu valor sinó més aviat l'ha augmentat.

També a la Catedral es conserva la Bíblia del rei Carles V de França. No cal insistir en el que representa el llibre dels llibres no només per la seva condició de llibre sagrat, sinó que també com a tresor cultural i literari. La pulcritud de l'escriptura sobre pergamí i la bella policromia de les miniatures que il·lustren el text acrediten el seu valor.

El Museu Diocesà, integrat en el Museu d'Art, conserva el Martirologi d'Usard. D'un gran valor per la seva antiguitat, per la perfecció del manuscrit i per la gran bellesa de les il·lustracions. Aquest llibre restà molts anys sent gairebé desconegut. Un monjo exclaustat de Poblet el salvà del saqueig i destrucció que aquell monestir experimentà arran de la desamortització de Mendizàbal, de l'any 1835. El còdex va ser dipositat pel religiós en el monestir cistercenc de Santa Maria de Cadins, de la plaça de les Bernardes de Girona. Les monges el conservaren conscients que es tractava d'un llibre valuós; però potser no sospitaven el gran valor que té. En ocasió del saqueig i posterior enderroc del monestir gironí, l'any 1936, el llibre es pogué salvar. Hi ha diverses versions sobre la supervivència del llibre en aquells moments de greu perill, en què podia haver desaparegut. El Dr. Joaquim Nadal ha publicat recentment un article on estudia exhaustivament la problemàtica de la pervivència d'aquesta joia bibliogràfica. El cas és que el famós Martirologi es diposità en el Palau Episcopal, aleshores convertit en Museu del Poble. I en acabar la guerra el senyor Bisbe el comprà a la comunitat cistercenca. El producte de la venda, que la comunitat considerà migrat, ajudà a l'obra de convertir una gran masia de Salt en el nou monestir de les Bernardes.

A més d'aquests exemplars de primeríssima categoria, es conserven un bon nombre de manuscrits i incunables. Llibres cadascun dels quals es valora per la temàtica, per l'antiguitat i per l'art dels cal·lígrafs i dels il·lustradors. Aquest riquíssim elenc bibliogràfic és un testimoni de la bellesa i la perennitat que té el llibre en la nostra cultura.

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/opinio/2017/04/23/bellesa-perennitat-del-libre/842119.html?utm_source=rss